

363.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 22 marca 1928 r.

o stosunku Państwa do Wschodniego Kościoła Staroobrzędowego, nie posiadającego hierarchji duchownej.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

Art. 1. Wschodni Kościół Staroobrzędowy, nie posiadający hierarchji duchownej, korzysta na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej w swem życiu wewnętrznym z pełnej wolności rządzenia się w granicach praw obowiązujących przepisami swego prawa kanonicznego i swego statutu (ustawy wewnętrznej), uznanego przez Rząd.

Kościół ten jest niezależny od jakichkolwiek władz, nieprzewidzianych rozporządzeniem niniejszym lub statutem (ustawą wewnętrzną).

Art. 2. Kościół ten jest osobą prawną i może w granicach obowiązujących ustaw nabywać, zbywać, obciążać i swobodnie zarządzać swym majątkiem ruchomym i nieruchomym.

Art. 3. Zwierzchnią władzę Kościoła sprawuje Ogólnopolski Sobór jego wyznawców, składający się z duchownych poszczególnych gmin i z pełnomocników gmin.

Sobór:

1) decyduje w sprawach wiary i moralności oraz w sprawach wewnętrznego zarządu Kościoła Staroobrzędowego,

2) przedstawia władzom państwowym potrzeby i postulaty wyznawców tego Kościoła w dziedzinie społeczno-religijnej, oświatowej i miłosierdzia chrześcijańskiego,

3) wybiera prezesa i członków Naczelnej Rady Staroobrzędowców,

4) wybiera członków Sądu Duchownego,

5) wybiera członków Komisji Rewizyjnej Naczelnej Rady Staroobrzędowców,

6) ustanawia zasady budżetowania i zatwierdza sprawozdania rachunkowe.

Sobór zwołuje Naczelna Rada Staroobrzędowców. O miejscu, czasie i przedmiocie narad Soboru Naczelna Rada Staroobrzędowców powiadamia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego co najmniej na miesiąc przed wyznaczonym terminem.

Dla prawomocności uchwał Soboru wymagany jest udział w nim pełnomocników przynajmniej połowy wszystkich gmin oraz bezwzględna większość głosów uczestników. Uchwały Soboru w kwestjach wiary i moralności zyskują moc obowiązującą z chwilą ich ogłoszenia w sposób, wskazany przez uchwałę Soboru. Uchwały nie dotyczące wiary i moralności

Sobór przekazuje do ogłoszenia Naczelnej Radzie Staroobrzędowców, która przed dokonaniem ogłoszenia upewnia się, że Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego nie podnosi przeciw treści uchwał sprzeciwu.

Art. 4. Naczelna Rada Staroobrzędowców zarządza sprawami Kościoła w okresie między Soborami, wykonywa uchwały Soboru i stanowiąc reprezentację prawną Kościoła Staroobrzędowego w Polsce, występuje wobec władz państwowych w imieniu Soboru i Kościoła.

Art. 5. Naczelna Rada Staroobrzędowców składa się z prezesa, 14 członków i 6 zastępców, wybieranych przez Sobór na lat pięć. Naczelna Rada wybiera ze swego grona 2 wiceprezesów oraz sekretarza. Członkami Naczelnej Rady mogą być tylko obywatele polscy, mający ukończonych lat 21 i używający w pełni praw cywilnych.

Członkowie Naczelnej Rady Staroobrzędowców, przed objęciem urzędowania winni uzyskać u Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego uznanie swego wyboru i złożyć na jego ręce lub na ręce urzędnika przez Ministra delegowanego przysięgę wobec duchownego według roty następującej:

„Obiecuje i przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu na Św. Ewangelię, że na powierzonym mi urzędzie Członka Naczelnej Rady Staroobrzędowców będę sumiennie spełniać swe obowiązki zgodnie z Pismem Świętym i Św. Kanonami Kościoła i z postanowieniami Zwierzchniej Władzy Duchownej Kościoła w Polsce oraz z prawem Rzeczypospolitej Polskiej, że będę wiernym jej obywatelem i że będę przestrzegać sprawiedliwości i bezinteresowności we wszystkich sprawach Naczelnej Radzie podlegających. Na potwierdzenie mej przysięgi całuję krzyż i słowa Zbawiciela mego. Amen”.

Art. 6. Organem wykonawczym Naczelnej Rady Staroobrzędowców jest Prezydium Rady w składzie prezesa, wybranego przez Sobór, oraz wybranych przez Radę z pośród jej członków: wiceprezesa, sekretarza i 3 członków.

Członkom Prezydium przysługuje prawo korzystania przy wykonywaniu swych obowiązków ze szczególnej opieki prawnej.

Art. 7. Do rozpatrywania, opinjowania i rozstrzygania bieżących spraw kanonicznych, religijnych i moralnych powołany jest Sąd Duchowny, złożony z 12 członków i 3 zastępców, obieranych przez Sobór z pośród osób duchownych, działających na podstawie i według prawa kanonicznego oraz statutu Kościoła. Terminy posiedzeń Sądu Duchownego określa Naczelna Rada Staroobrzędowców, która przedkłada Sądowi wszystkie sprawy do decyzji i ogłasza te decyzje w sposób przez uchwałę Naczelnej Rady ustalony.

Art. 8. Celem zaspokojenia potrzeb religijnych, religijno - oświatowych, moralnych i miłosierdzia chrześcijańskiego tworzą się staroobrzędowe gminy wyznaniowe na zasadach, ustalonych w statucie. Skład gmin zatwierdza Naczelna Rada Staroobrzę-

dowców. Gminy podlegają rejestracji przez właściwego wojewodę który o dokonanej rejestracji ogłasza w Dzienniku Wojewódzkim.

Art. 9. Staroobrzędowe gminy wyznaniowe są osobami prawnymi i mogą nabywać, zbywać, obciążać i zarządzać ruchomym i nieruchomym majątkiem gminy.

Art. 10. Organami gminy są: Walne Zgromadzenie członków gminy i wybrana przez to zgromadzenie Rada Gminy. Zakres działania tych organów, ich skład i warunki ważności uchwał określa statut.

Art. 11. Dla odprawiania nabożeństw i zaspokajania potrzeb religijnych Walne Zgromadzenie Gminy wybiera duchownych. Wybór zatwierdza Rada Naczelna po upewnieniu się u właściwego wojewody, że władze państwowe nie podnoszą sprzeciwu przeciw osobie kandydata. Brak odpowiedzi wojewody w ciągu dni 30 upoważnia Radę Naczelną do zatwierdzenia wyboru duchownego.

W razie sprzeciwu wojewody Rada Naczelna może odwołać się do Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, który rozstrzyga sprawę ostatecznie.

Art. 12. Do czasu jednolitego uregulowania sprawy prowadzenia ksiąg stanu cywilnego księgi stanu cywilnego dla ludności staroobrzędowej prowadzą zatwierdzeni duchowni. Wyznaczenie poszczególnych duchownych, jako prowadzących księgi stanu cywilnego, należy do właściwego wojewody w porozumieniu z Naczelną Radą Staroobrzędowców.

Art. 13. Przed objęciem swego urzędu składa duchowny na ręce właściwego starosty uroczyste przyrzeczenie, że w stosunku do Państwa władz państwowych i prawa kierować się będzie słowami Chrystusa:

„Oddacie co jest Boskiego Bogu, a co jest cesarskiego Cesarzowi (Mat. XXII, 21), oraz prawidłami Św. Apostołów nakazującymi posłuszeństwo i wierność wobec władz, i że w działalności swej pasterskiej kierować się będzie słowami, zawartymi w listach Św. Piotra Apostoła, nakazujących nauczać powierzonych swej pieczy wiernych posłuszeństwa wobec władz dla Boga (List Św. Piotra Apostoła), i wychowywać ich na dobrach chrześcijańskich i prawych obywateli Państwa (List Św. Piotra do Rzymian 111).”

Art. 14. Duchownym przysługują następujące przywileje:

1) korzystanie przy wykonywaniu swych obowiązków ze szczególnej opieki prawnej;

2) zwolnienie od czynności obywatelskich, niezgodnych z powołaniem kapłańskim, jak np. sędziów przysięgłych, członków trybunału i t. p.;

3) zwolnienie od służby wojskowej, z wyjątkiem pospolitego ruszenia; w tym wypadku będą oni wykonywać w wojsku urząd kapelański, lub będą powołani do służby sanitarnej;

4) w razie, gdyby duchowni byli oskarżeni przed sądami karnymi o zbrodnie, przewidziane przez prawo karne Rzeczypospolitej, sądy wspomniane zawi-

domią o tem niezwłocznie Naczelną Radę Staroobrzędowców, przesyłając tak akt oskarżenia, jak i wyrok sądowy wraz z jego motywami; w razie aresztowania lub uwięzienia osób duchownych, władze cywilne zachowywać będą względy, należne ich stanowi.

Art. 15. Jeżeli duchowny uznany będzie przez sąd za winnego zbrodni lub czynów karygodnych, pochodzących z chęci zysku lub uwłaczających moralności, Naczelna Władza Staroobrzędowców obowiązana jest niezwłocznie usunąć go od sprawowania obowiązków duchownych i prowadzenia ksiąg stanu cywilnego. W razie szkodliwej dla bezpieczeństwa Państwa działalności duchownego może właściwy wojewoda zażądać od Naczelnej Rady Staroobrzędowców wydania odpowiednich zarządzeń zapobiegawczych, względnie usunięcia odnośnej osoby od sprawowania czynności duchownych i prowadzenia ksiąg stanu cywilnego. Naczelna Rada może w ciągu dni 30 wnieść przeciwko żądaniu wojewody odwołanie do Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, który rozstrzyga sprawę ostatecznie.

Art. 16. Dla omawiania spraw wchodzących w zakres kompetencji organów gminy wyznaniowej mogą odbywać się lokalne zjazdy duchownych i wiernych za zgodą Rady Naczelnej Staroobrzędowców i po zawiadomieniu właściwego wojewody przez Naczelną Radę z podaniem wykazu gmin, które będą reprezentowane na zjeździe, oraz czasu, miejsca i programu obrad.

Art. 17. Nauka religii będzie udzielana młodzieży staroobrzędowej w szkołach państwowych przez nauczycieli, mianowanych z pośród osób, upoważnionych przez Naczelną Radę Staroobrzędowców do nauczania religii.

Każdy duchowny może jednocześnie być nauczycielem religii we wszystkich szkołach swej gminy, w których pobierają naukę dzieci wyznania staroobrzędowego. W razie potrzeby upoważnienia do wykładania religii mogą otrzymywać od Naczelnej Rady Staroobrzędowców także pobożne osoby świeckie.

Nauczanie religii staroobrzędowej w szkołach państwowych może się odbywać w języku liturgicznym oraz w języku ojczystym.

Art. 18. W miarę potrzeby Minister Spraw Wojskowych może powołać za pośrednictwem Naczelnej Rady Staroobrzędowców kapelanów wojskowych dla zaspokojenia potrzeb religijnych wiernych kościoła, odbywających służbę wojskową.

Art. 19. Władze i urzędy duchowne staroobrzędowe obowiązane są posługiwać się językiem polskim jako urzędowym w stosunkach z władzami i urzędami państwowymi, samorządowymi oraz osobami lub instytucjami, zwracającymi się do nich w języku polskim. W języku polskim będą też wystawiane pisma i świadectwa, mające znaczenie dla władz państwowych, oraz mające być przedstawiane władzom i urzędom.

Art. 20. Dobra ziemskie, należące do Kościoła lub gmin poszczególnych, podlegają ogólnie obowiązującemu ustawodawstwu w zakresie reformy rolnej.

Art. 21. Duchowni prowadzący akta stanu cywilnego mogą otrzymywać z tego tytułu ze Skarbu Państwa stosowne wynagrodzenie.

Art. 22. Wschodni Kościół Staroobrzędowy (nie posiadający hierarchii duchownej), korzysta z zasiłków materialnych, udzielanych przez Rząd na cele, związane z potrzebami tego Kościoła.

Art. 23. Duchowni, ich majątek oraz majątek osób prywatnych kościelnych podlegać będą opodatkowaniu narówni z osobami i majątkiem obywateli Rzeczypospolitej oraz osób prawnych świeckich, z wyjątkiem wszakże budynków, poświęconych służbie bożej, oraz dóbr i tytułów prawnych, których dochody są przeznaczone na cele kultu religijnego i nie przyczyniają się do osobistych dochodów beneficjarjuszów. Pomieszczenie duchowieństwa gminnego, członków Sądu Duchownego oraz ich lokale urzędowe, tudzież lokale urzędowe Naczelnej Rady Staroobrzędowców będą traktowane przez Skarb Państwa narówni z pomieszczeniami funkcjonariuszów i lokalami instytucji państwowych.

Art. 24. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami, a co do art. 14 p. 4 i art 15 — Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 25. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie trzydziestego dnia po dniu ogłoszenia. Z chwilą wejścia w życie rozporządzenia niniejszego tracą moc obowiązującą dotychczasowe przepisy prawne, a w szczególności Najwyższy Ukaz z dnia 17 października 1906 r. (Zb. ust. i rozp. Nr. 245, poz. 1728), — o ile dotyczą przedmiotów, unormowanych rozporządzeniem niniejszem.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów i Minister Spraw Wojskowych:
J. Piłsudski

Minister: *K. Bartel*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Sławoj Składkowski*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

Minister Skarbu: *G. Czechowicz*

Minister Sprawiedliwości: *A. Meysztowicz*

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
Dr. Dobrucki

Minister Rolnictwa: *K. Niezabytowski*

Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski*

Minister Komunikacji: *Romocki*

Minister Robót Publicznych: *Moraczewski*

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *Dr. Jurkiewicz*

Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*

Minister Poczty i Telegrafów: *Bogusław Miedziński*